

Quick scan ecologie

Petristraat e.o. te Utrecht

25 februari 2019

Samenvatting

Uit de resultaten van de quick scan ecologie van 28 maart 2019 is gebleken dat vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen binnen de planlocatie niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Voor de ruimtelijke plannen is een aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Tijdens de werkzaamheden dient de zorgplicht dient in acht te worden genomen. De werkzaamheden dienen buiten om de broedperiode van vogels – maart tot en met augustus – te starten.

Van de ruimtelijke plannen is geen toename van de emissie te verwachten. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Er zijn van de ruimtelijke plannen geen effecten op het Natuurnetwerk Nederland te verwachten.

Inhoud

- 2 - Inleiding
- 3 - Beschrijving gebied
- 4 - Waarnemingen
- 7 - Analyse
- 9 - Advies & Bronnen

Colofon

Opdrachtgever Mitros
Projectnummer 19.049
Datum 28 maart 2019
Auteur [REDACTED]
Gecontroleerd [REDACTED]
Status concept

Els & Linde B.V.
Spechtstraat 59
1223 NX Hilversum
mob [REDACTED]
e-mail [REDACTED]

Inleiding

Voor de woningen aan de Petristraat, Johan Wagenaarkade en de Hendrika van Tussenbroeklaan te Utrecht worden ruimtelijke plannen voorbereid. De woningen aan de Petristraat en de Hendrika van Tussenbroeklaan zullen grootschalig worden gerenoveerd. De woningen aan de Johan Wagenaarkade zullen worden gesloopt zodat ruimte kan worden gemaakt voor nieuwbouw van woningen. In het kader van de Wet natuurbescherming dient te worden onderzocht wat de effecten zijn van de ruimtelijke plannen op beschermde natuurwaarden. Door bureau Els & Linde is in 2016 een oriënterend ecologisch onderzoek uitgevoerd. (Van der Linden, 2016). Uit de resultaten van het oriënterend onderzoek is gebleken dat in de woningen vleermuizen kunnen voorkomen. Aansluitend is in het voorjaar en het najaar van 2016 een aanvullend onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd (Van der Linden, 2016).

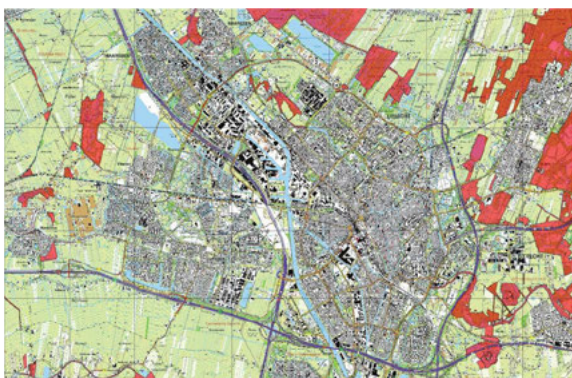
De onderzoeken uit 2016 zijn inmiddels verouderd. Een update is daarom noodzakelijk. Door bureau Els & Linde is op 28 maart 2019 een oriënterend ecologisch onderzoek binnen de planlocatie uitgevoerd. Om een goed oordeel te geven over de potentiële aanwezig beschermde planten en dieren is het terrein eenmalig bezocht. Ter plekke is beoordeeld of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn, die schade kunnen ondervinden van de ruimtelijke plannen. Daarbij is gezocht naar sporen van dieren en is op basis van de begroeiing en de opbouw van het landschap, geschat of er beschermde soorten aanwezig kunnen zijn. De effecten worden beoordeeld als gevolg van de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Verder is geanalyseerd of de werkzaamheden die noodzakelijk zijn om de veranderingen te bereiken, een effect veroorzaken.

De voorliggende rapportage geeft een beschrijving van het oriënterend ecologisch onderzoek van 28 maart 2019.

Ligging van de planlocatie.

H02 Planomgeving: locatie, omgeving en beschermde natuurgebieden

Ligging Natura 2000 gebieden ten opzichte van de planlocatie.

Ligging Natuurnetwerk Nederland ten opzichte van de planlocatie.

De planlocatie is gelegen in de buurt Halve-Maan-Zuid (wijk West) te Utrecht. In de directe omgeving is voornamelijk woonbebouwing aanwezig. De planlocatie grenst aan de Mattheuskerk. Tussen de woonblokken is een groene binnentuin aanwezig die gebruikt wordt voor verschillende doeleinden. In de binnentuin is tevens een gebouw aanwezig. Ten westen van de planlocatie ligt het Amsterdam-Rijnkanaal. Op enige afstand ten oosten van de planlocatie ligt het Park Oog in Al. Binnen de planlocatie zijn vijf woonblokken aanwezig. De complexen grenzen aan de Petristraat, Johan Wagenaarkade en de Hendrika van Tussenbroeklaan.

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen ligt op ruim 6 kilometer afstand van de planlocatie. De gebieden die onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland, liggen op ruim 3 kilometer afstand ten noorden en ten oosten van de planlocatie.

Natura 2000

Via de Natura 2000 zijn gebieden beschermd van internationaal belang. Voor deze gebieden zijn doelstellingen geformuleerd voor het behoud van habitats en planten en dieren. Deze Natura 2000-gebieden zijn ook beschermd tegen invloeden van buiten, zoals stikstofdepositie en grondwaterstromen. Voor de functie waardoor de depositie van stikstofverbindingen toeneemt, is een berekening noodzakelijk van de effecten. Van de ruimtelijke plannen is een toename van de emissie niet te verwachten. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

Natuurnetwerk Nederland

Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het Gelders natuurnetwerk. Het Natuurnetwerk is in de Provinciale Omgevingsverordening van de Provincie Overijssel vastgelegd.

H03 Waarnemingen: veldgegevens en gegevens uit de literatuur

Werkwijze

Het onderzoek is uitgevoerd als een quick scan ecologie. Voor zo'n onderzoek wordt door een ecooloog beoordeeld of er een kans is op aanwezigheid van beschermde soorten. Daarbij wordt gelet op de structuur van de omgeving, aanwezige habitats en landschapselementen. Tevens wordt gezocht naar sporen van beschermde soorten. Een quick scan is tevens bedoeld als afbakening van een eventueel afdoend onderzoek.

De quick scan bestaat uit de volgende activiteiten:

- Een literatuur/bronnenonderzoek met betrekking tot de potentieel aanwezige beschermde soorten binnen de planlocatie.
- Een veldbezoek waarbij de locaties worden beoordeeld op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Hierbij worden bijvoorbeeld de te kappen bomen beoordeeld op geschiktheid voor vleermuizen en jaarroend beschermde nesten.
- Voor de aangetroffen strikt beschermde soorten wordt, door een beschrijving van de ecologische functionaliteit van het gebied (foerageergebied, migratieroute, voortplantingsgebied of winterverblijf, enz.), aangegeven hoe het gebied door iedere soort wordt gebruikt.
- Een schatting van de impact van de werkzaamheden op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten.
- Een effectbeoordeling gericht op (eventueel) nabij gelegen beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden, Natuurnetwerk en Weidevogelleefgebied).

Om een goed oordeel te kunnen geven is op 28 maart 2019 door een ecooloog van bureau Els & Linde een bezoek gebracht aan de planlocatie. Tijdens het veldbezoek is onderzocht of er in potentie beschermde planten en dieren aanwezig zijn binnen de planlocatie. Daarvoor is gezocht naar sporen en andere aanwijzingen van planten en dieren. Op basis van de aanwezige herkenbare begroeiing en habitats, is beoordeeld of er leefgebieden aanwezig zijn voor beschermde soorten. Aanvullend is een bureau-studie uitgevoerd naar de potentieel voorkomende planten en dieren in de directe omgeving van de planlocatie. Hierbij is een bronnenonderzoek uitgevoerd, waarbij de verschillende relevante en actuele informatiebronnen zijn geraadpleegd.

Bij de analyse van de effecten is gelet op de effecten veroorzaakt door de veranderde omgeving en het veranderde gebruik. Daarnaast zijn de effecten bepaald die veroorzaakt worden door de uitvoering van de ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij is naast de planlocatie gelet op de directe omgeving en de effecten op soorten in de omgeving.

Waarnemingen

In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die binnen de planlocatie en in de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

Bronnenonderzoek

Voor het onderzoek naar potentieel aanwezige beschermde soorten zijn de beschikbare regionale (Utrecht) en landelijke verspreidingsatlassen en enkele digitale bronnen

geraadpleegd, waaronder de *Natuurwaardenkaart* van de gemeente Utrecht. Het bronnenonderzoek is uitgevoerd gericht op soorten die in de omgeving van de planlocatie verwacht worden. In de omgeving van de planlocatie worden egel (*Erinaceus europaeus*), gierzwaluw (*Apus apus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) gemeld (Gemeente Utrecht, z.d., Waarneming.nl, z.d., Van der Linden 2016).

Vegetatie en planten

De woningen hebben een voor- en achtertuin. In de tuinen zijn algemeen voorkomende tuinplanten en struiken aanwezig. In verschillende tuinen zijn tevens bomen aangeplant. Op enkele plekken is sprake van (sub) spontane opslag van inheemse soorten. Tussen de complexen is een groene binnentuin aanwezig. In de binnentuin zijn moestuintjes aangelegd en zijn verschillende plantsoenen met tuinplanten, struiken en bomen aangeplant.

Tijdens de quick scan ecologie zijn binnen de planlocatie geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Beschermde plantensoorten zijn binnen de planlocatie ook niet te verwachten.

Zoogdieren

Strikt beschermde soorten

Vleermuizen zijn de belangrijkste groep strikt beschermde dieren die verwacht kunnen worden. Vleermuizen kunnen schade ondervinden van de geplande ontwikkelingen en kunnen hierdoor een belemmering zijn. De planlocatie is daarom nauwkeurig onderzocht op de aanwezigheid van potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, evenals essentiële vliegroutes en foerageergebieden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen zijn in twee groepen te verdelen; enerzijds de soorten die in gebouwen een verblijfplaats hebben en anderzijds de soorten die in bomen een verblijfplaats hebben. De kraamkolonie van de laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) en de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) komen – voor zover bekend – alleen in gebouwen voor. Ze wonen in de spouwmuur, achter betimmering, onder daklijsten en dakpannen. De vaste verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en de watervleermuis (*Myotis daubentonii*), kunnen zowel in spleten en gaten in bomen, als in gebouwen voorkomen. Ze kiezen in de regel gebieden met een groot aanbod aan geschikte holten op een klein oppervlak.

De woningen zijn tijdens de quick scan ecologie nauwkeurig onderzocht op het voorkomen van potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen. De woningen hebben een pannendak. Onder de dakpannen zijn op verschillende plekken gaten en kieren aanwezig die in potentie geschikt zijn als in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen. Langs de kopgevels onder de dakrand van de woonblokken aan de Johan Wagenaarkade, is op enkele plekken het metselwerk gebarsten waardoor er op deze plekken eveneens geschikte in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen zijn ontstaan. De

groene binnentuin vormt een geschikt jachtgebied voor vleermuizen. De gewone dwergvleermuis wordt voor de omgeving van de planlocatie gemeld.

De bomen binnen de planlocatie zijn onderzocht op geschikte holten en spleten waarin vleermuizen kunnen verblijven. Binnen de planlocatie zijn geen bomen aangetroffen met zichtbare holten en spleten.

Potentiele vliegroutes en foerageergebieden

De planlocatie – met name de binnentuin – is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. De planlocatie is ongeschikt als essentiële vliegroute, door het ontbreken van lijnvormige landschapselementen, die een verbinding kunnen vormen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Door de ruimtelijke plannen worden geen essentiële foerageergebieden en of vliegroutes van vleermuizen aangetast.

Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Laag beschermde zoogdieren

Binnen de planlocatie is er kans op algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren, zoals egels, spitsmuizen en muizen.

Vogels

Jaarrond beschermd nest

Tijdens het ecologisch onderzoek is gezocht naar aanwijzingen voor het voorkomen van vogels met een vaste verblijfplaats in de woningen. Hierbij is gekeken naar potentieel geschikte nestplekken voor vogels met een jaarrond beschermd nest, schijfsporen, veren, braakballen en andere aanwijzingen. Tijdens de quick scan zijn op verschillende plekken langs de kopgevels van de woningen aan de Johan Wagenaarkade, ontlastingsporen van vogels aangetroffen. Onder de onderste rij dakpannen van de woningen aan de Petristraat en de Hendrika van Tussenbroeklaan is een vogelschroot aangebracht. De kans op het voorkomen van vogels in deze woningen is klein. Tijdens de quick scan zijn geen huismussen binnen c.q. langs de woningen waargenomen. De gierzwaluw wordt voor de omgeving van de planlocatie gemeld (Waarneming.nl, z.d.).

Algemene broedvogels

Tijdens de quick scan ecologie zijn houtduiven (*Columba palumbus*) langs de woningen waargenomen. In de binnentuin zijn soorten als koolmees (*Farus major*), pimpelmees (*Cyanistes caeruleus*) en merel (*Turdus merula*) waargenomen. Er dient met de planning van de werkzaamheden rekening te worden gehouden met de broedperiode van vogels.

Herpetofauna en vissen

Binnen de planlocatie is geen oppervlakte water aanwezig. Watergebonden soorten zijn daarom binnen de planlocatie niet te verwachten.

Overige soorten

Er zijn, gezien de voorkomende biotopen, geen beschermde bijzondere insecten of overige soorten te verwachten binnen de planlocatie. Deze soorten stellen hoge eisen aan hun leefgebied; de planlocatie voldoet hier niet aan. De aanwezigheid van beschermde overige soorten worden daarom uitgesloten binnen de planlocatie.

Zorgbeginsel Wet natuurbescherming

In de nieuwe Wet natuurbescherming is het zorgbeginsel aangescherpt. Bij het bouwbesluit dient te worden afgewogen wat de effecten zijn op soorten die vallen onder het zorgbeginsel. Voorafgaande en tijdens de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de soorten die vallen onder het zorgbeginsel van de Wet natuurbescherming.

Aangetroffen dieren die niet uit zich zelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecoloog - in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werktterrein intact te worden gelaten.

H05 Analyse: beoordeling van de effecten op de natuurwaarden

Bij de analyse wordt gelet op de effecten als gevolg van het veranderde gebruik en de veranderde inrichting. Daarnaast wordt gelet op de effecten als gevolg van de werkzaamheden om de veranderingen te bereiken. Voor zover planlocaties binnen het Natuurnetwerk Nederland, het weidevogelleefgebied, Natura 2000 of andere beschermde natuurgebieden liggen, worden de effecten op deze beschermde natuurgebieden getoetst. Voor de Natura 2000 gebieden is de externe werking eveneens van belang; de belangrijkste externe effecten worden veroorzaakt door toename van depositie, geluid en licht. Daarnaast kunnen veranderde grondwaterstromen een effect veroorzaken.

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming kent een afdeling voor soortbescherming en een afdeling voor gebiedsbescherming. Binnen de gebiedsbescherming is de PAS (de programmatische aanpak stikstof) een integraal onderdeel. Binnen de PAS zijn maatregelen opgenomen om de stikstofdepositie te reduceren. Een onderdeel is dat voor alle bronnen een berekening moet worden uitgevoerd van de stikstofdepositie. Dit wordt met het voorgeschreven instrument Aerius berekend.

De soortbescherming binnen de Wet natuurbescherming richt zich op de internationale afspraken, en geeft een uitbreiding van de beschermde soorten door aan de rode lijst (bedreigd en ernstig bedreigd) een beschermd status te koppelen. Binnen de bebouwde kom is de belangrijkste wijziging in de beschermde soorten het vervallen van de bescherming op muurplanten en orchideeën.

Beschermde soorten

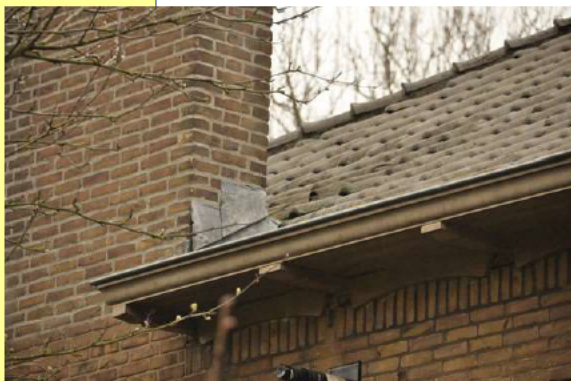
Uit de resultaten van de quick scan ecologie van 28 maart 2019 is gebleken dat het voorkomen van vleermuizen binnen de planlocatie niet is uit te sluiten. In de woningen zijn onder het dak en in de gevels geschikte in- en uitvliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen. Tevens zijn in de kopgevels van de woningen aan de Johan Wagenaarkade op verscheidene plekken ontlastingsporen van vogels aangetroffen. De Voor de ruimtelijke plannen is een afdoend onderzoek naar vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen noodzakelijk.

Algemene broedvogels

Tijdens de quick scan zijn algemene broedvogels langs de woningen en in de binnentuin waargenomen. De werkzaamheden dienen buiten de broedperiode van maart tot en met augustus te starten.

Zorgbeginsel

Binnen de planlocatie zijn enkele soorten te verwachten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zichzelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog – in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels e.d. dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn al-

gemeenschap dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werkterrein intact te worden gelaten.

Natuurnetwerk Nederland

De gebieden die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland liggen op ruim 3 kilometer afstand van de planlocatie. Gezien de aard en omvang van het voor-nemen is een effect op het Natuurnetwerk Nederland met zekerheid uit te sluiten.

Natura 2000-gebied

Op ruim 6 kilometer afstand van de planlocatie ligt het beschermde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Van de ruimtelijke ontwikkelingen is een toename van de emissie niet te verwachten. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Vanwege de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten.

H06 Conclusie, advies en gebruikte bronnen

Voor de woningen aan de Petristraat, Johan Wagenaarkade en de Hendrika van Tussenbroeklaan te Utrecht worden ruimtelijke plannen voorbereid. Onderdeel van de voorbereiding is een onderzoek naar de potentiële aanwezigheid van beschermde soorten en een analyse van de mogelijke effecten op die soorten als gevolg van ruimtelijke plannen. Hiervoor is door bureau Els & Linde een oriënterend onderzoek uitgevoerd.

Beschermde soorten

Uit de resultaten van de quick scan ecologie van 28 maart 2019 is gebleken dat het voorkomen van vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen niet op voorhand zijn uit te sluiten. Voor de ruimtelijke plannen is een aanvullend onderzoek noodzakelijk.

Zorgplicht

Binnen de planlocatie zijn enkele soorten te verwachten waarmee rekening moet worden gehouden. Aangetroffen dieren die niet uit zichzelf het werkgebied kunnen verlaten, dienen – onder begeleiding van een ecooloog – in veiligheid te worden gebracht en buiten het werkgebied te worden uitgezet. Schuilplekken zoals bladhopen, hout- en steenstapels en dergelijke, dienen eerst te worden gecontroleerd op schuilende dieren. In zijn algemeenheid dienen geschikte schuil- en overwinteringsplekken voor dieren buiten het werktein intact te worden gelaten.

Er dient rekening te worden gehouden met algemene broedvogels langs de woningen en in de binnentuin. De werkzaamheden dienen buiten de broedperiode van maart tot en met augustus te starten.

Natura 2000-gebied en Natuurnetwerk Nederland

Van de ruimtelijke ontwikkelingen is geen een toename van de emissie te verwachten. Een berekening van de depositie is niet noodzakelijk. Gezien de afstand tussen het Natura 2000-gebied en de planlocatie kan een effect van andere oorzaken, zoals geluid, licht of grondwaterstromen, op voorhand worden uitgesloten. Gelet op de aard en omvang van het voornemen is een effect op het Natuurnetwerk Nederland met zekerheid uit te sluiten.

- Anonymus (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis. BIJ12
- Anonymus (2017). Kennisdocument Gierzwaluw. BIJ12
- Anonymus (2017). Kennisdocument Huismus. BIJ12
- Alterra (z.j.). Natura 2000 gebieden. <https://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/> (28 maart 2019).
- Dietz, Chr., O. von Helversen & D. Nill (2012) Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Triton Natuur
- Gemeente Utrecht (z.d.). Natuurwaardenkaart. [https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/?28 maart 2019](https://gemu.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/?28%20maart%2019).
- Kapteyn, K. (1995) Vleermuizen in het landschap. Schuyt & co, Haarlem.
- Provincie Utrecht (z.j.) Plannenvier Provincie Utrecht. <https://ruimtelijkeplannen.provincie-utrecht.nl/> (28 maart 2019).
- Simon, M., S. Hüttenbügel & J. Smit-Viergutz (2004) Ökologie und Schutz von Fledermäusen in Dörfern und Städten. Bundesamt für Naturschutz, Bonn.
- Van der Linden, P.J.H. (2016). Ecologisch onderzoek Petristraat e.o. Utrecht. Bureau Els & Linde, Hilversum.
- Vleermuisvakbureau Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2017). Vleermuisprotocol 2017.
- Sovon (z.j.). Telrichtlijn Gierzwaluw. <https://www.sovon.nl/nl/soort/7950> (28 maart 2019).
- Sovon (z.j.). Telrichtlijn Huismus. <https://www.sovon.nl/nl/soort/15910> (28 maart 2019).
- Waarneming.nl (2019). Gierzwaluw. <https://waarneming.nl/species/97/maps/> (28 maart 2019).
- Waarneming.nl (2017). huismus. <https://waarneming.nl/species/122/maps/> (28 maart 2019) [h](#)
- Waarneming.nl (2017). huismus. <https://waarneming.nl/species/387/maps/> (28 maart 2019).